GAZETA KRAKOWSKA

Nro. 13.

W NIEDZIELĘ DNIA 12. LUTEGO 1804.

Z Wiednia d. 4. Lutego.

Dnia 24 Stycznia umarł tu na zapalenie płuc C. K. radca i naystarszy medyk, Jozef baron Vespa w 73 roku i 16 dni życia. Rodził się d. 6 Stycznia 1727 w Pianka Stagnidio, w margrabstwie domu Bourbon del Monte, w prowincyi Sienie. Odumarłszy go oyciec, a oddała go matka na nauki do Sieny pod dozor sławnego X. Ricciomi, lektora na ow czas w wszechnicy. Nauki wyzwolone, filozofiia i teologiia (ponieważ matka przeznaczyła go do stanu duchownego) były iego celnieyszemi zatrudnieniami. Okazywał także chęć do matematyki i fizyki. Nakoniec z rady swego dozorcy udał się do Florencyi na nauki medyczne. Te ukończywszy udał się kosztem Cesarza Franciszka I. do Paryża, tam uczył się sztuki położniczey, potem był professorem teyże sztuki w Florencyi. U Cesarza Leopolda II. był nadwornem lekarzem i udał się z nim do Wiednia. W roku 1793 wyniesiony został do stanu ślachectwa, a w roku 1802 dla szczególnieyszych swoich zasług do godności barona. Wydał niektóre chirurgiczne i położnicze pisma.

Z Brnu d. 3. Lutego.

Z okolic Dunaiu donoszą pod d. 23 Stycznia, że w Belgradzie zaraźliwa choroba panuie, i że w okolicach tamteyszych obawiaią się, aby nie była morową. D. 22 dał się na wałach belgradzkich słyszeć wystrzał armatni co iest znakiem, że iakąś znakomitą osobę tracono; lecz przy odeyściu poczty ieszcze nie wiedziano kogo ten los spotkał. Mowiono tam znowu o powaśnieniu się tamteyszych partyy.

Nowy beglerbey nie był szczęśliwszy przeciw goralom, iak iego poprzednik: w wyprawie przeciw nim poniosł wielką klęskę, nie tylko brat iego i 200 officyerow dostali się w niewolą, ale nadto zabrał nieprzyiaciel wszystkie woienne sprzęty i million piastrow w pieniądzach. Po takich korzyściach zwyciężywszy dwoch potężnych przeciwnikow, będą się gorale czas iakiś spokoynością cieszyć.

Z Paryża d. 23. Stycznia.

Obawiaią się o życie admirała Bruix, dowodzącego narodową flotylą w Boulogne, powrociło mu się krwią plucie i mdłości.

Zasłużony sekretarz stanu Maret, otrzymał od pierwszego konsula wioskę znaczney wartości w podarunku.

Bonaparte czyni rozmaite urządzenia we-

wnątrz pałacu Tuilleri i zamku St. Cloud, z których wnoszą, iż nieprzytomność iego pod czas przedsięwziąść się maiącey podroży będzie długa.

Dziś rozeszła się pogłoska, iż bresteńska flota na morze wyszła. Wydanie ostatnich listow stamtąd przetrzymało się 24 godzinami; urzędownie nic iednak o wyyściu tey floty nie oznaymiono.

Duval, członek ciała prawodawczego iest mianowany kommissarzem policyi w Nancie, a ob. Mongez administratorem mennicy.

Niemiecki legion, który w Hanowerze werbuią, będzie iak słychać stał załogą w Bruxelli.

Połow śledzi pod naszemi brzegami nie był tak obfity iak sobie z początku pochlebiano, z przyczyny uwiiaiących się pod naszemi brzegami angielskich okrętow.

W Koimbra w Portugalii założono także przy tamteyszey wszechnicy nauk instytut do szczepienia krowiey ospy. Urządzenia zupy rumfordzkiey są także w Portugalii zaprowadzone. Gwiazdopatrznia w Koimbrze znayduie się teraz w dobrym stanie.

Deguignes w Kantonie, Bladgen w Londynie i Trembley są między innemi za korrespodentow klassy fizyczney instytutu narodowego obranemi.

Powietrze mamy tu ciągle ciepłe i nie zdrowe.

Hrabia Kobenzl odłożył miany dadź dzisiay bal do tygodnia.

Monitor przywodzi następuiący list z Lizbony pod d. 31 Grudnia: " Przed kilku dniami przybył tu angielski konwoy pod zasłoną fregaty z nowey ziemi, i zarzucił kotwice obok portugalskiego okrętu z wschodnich Indyy przybyłego. Burza która tu przeszło od miesiąca panuie i wiele szkody czyni, przypędziła angielską fregatę do portugalskiego okrętu. Ten wstrzymywał się na kotwicy, bez czego byłby o brzeg uderzony; Angielska fregata kazała mu podnieść kotwice; okręt portugalski się wzbraniał widząc oczewiste nieszczęście. Powstał więc spor między maytkami obu narodow: dla zakończenia go wysłał angielski kommendant 2 ludzi zbroynych na łodzi przeciw portugalskim maytkom, którzy 4 z nich zabili. Zdaie się, że Xżę Regent wydał iuż potrzebne rozkazy do zatrzymania angielskiey fregaty, i żądać będzie przyzwoitey nadgrody za gwałt pod iego bokiem popełniony.,,

Zywność i inne potrzeby znacznie się tu w cenie podniosły; w żadney traktierni nie dostanie taniey obiadu iak za 6 fr.

W czasie danego balu przez P. Demidoffa, wykradziono iego małżonce koronę z dyamentow i szmaragdow, którą pod czas tańcow z głowy była zdięła. Znaleziono ią nakoniec u pewney zagraniczney młodey hrabiny. Żyła ona przed rokiem w wielkiey przyiaźni z bawiącą tu zagraniczną Xżną, która codziennie żaliła się, że iey giną perły i inne drogie kleynoty. Gdy to źrodło po wyieździe Xżny wyczerpanem zostało, zabrała wspomniona hrabina ścisłą przyiaźń z Panią Demidoff; ta w kobiecey poufałości pokazała iey wszystkie swoie kleynoty. Procz tego przegrała taż hrabina znaczną summę w karty, i tem więcey uczęszczała do swoiey nowey przyiaciołki na obiady i t. d. Pod czas ostatniego balu, kiedy wszyscy zatrudnieni byli tańcem i grą, udała się do sypialnego pokoiu Pani Demidoff, gdzie nie spodziewała się nikogo zastać; lecz na szczęście zobaczyła tam nauczyciela dzieci P. Demidoffa, który zamiast balowania czytał tam spokoynie Xiążkę. Prosiła go pod pozorem kobiecey potrzeby, aby stamtąd ustąpił i nikogo nie wpuszczał. Uczynił to, a ona tymczasem, za

pomocą dobranego klucza, wyniosła koronę. Nazaiutrz chciała panna służąca pokazać iedney rossyyskiey Damie, stroy swey Pani, który iey Imperatorowa przysłała. Otworzywszy szkatułkę i nie znalazłszy korony panna na mieyscu omdlała. Pani Demidoffowa przekonana o wierności swey służący, odkryła zaraz swemu mężowi ten przypadek. Naradzano się i doniesiono o tem prefektowi policyi. Tym czasem opowiedzenie nauczyciela, rzuciło podeyrzenie na hrabiną. Ta przyszła podług zwyczaiu odwiedzić Panią Demidoffową zrana, która iey opowiada swoy przypadek. Cała zmieniona oddala się i większe zostawia o sobie porozumienie. W tem przychodzi kommissarz policyyny, zwierzywszy się samem tylko Państwu Demidoff kto iest, zaprasza się na obiad, i żąda aby wszyscy służący do stołu służyli. W czasie obiadu rozmawiał ustawicznie o wykradzioney koronie. Po skończonym obiedzie mowi do Państwa Demidoff: żaden z służących nie należy do tey kradzieży, uważałem bardzo pilnie, iż ile razy mowiłem o niey, żaden się ani zarumienił, ani naymnieyszego pomieszania nie okazał. Ktoż bywa w waszym domu? — Powiedziano mu podeyrzenie o hrabiny. — Jedzie natychmiast do niey, i mowi: " WPani iesteś cudzoziemka i obwiniona przed rządem, że niegodziwą utrzymuiesz korrespondencyą; muszę przeyrzeć WPani papiery. „ Hrabina będąc w tym punkcie spokoyna oddaie mu całe kluczyki. W biorku iey znalazł wykruszone iuż kamienie " Mcia Pani (rzecze) to są kleynoty Pani Demidoffowy wykradzione, o których mi doniesiono, muszę ie zabrać. „ W tym momencie porywa hrabina naczenie. " Coż tam WPani masz? — Kobiece rzeczy. — O możesz mi ich pokazać, wszakże ia żonaty iestem. „ Hrabina wrzuciła naczenie w komin. Kommissarz przeyrzał popioł, poznał serwaset, za pomocą którego wyymowała kamienie z oprawy srebrney i kilka dyamentow. Maiąc tak pewne dowody, schował dyamenty i zabrał z sobą hrabiną, która wszystko wyznała, do policyyney prefektury; stamtąd odesłano ią do więzienia. Podług naszych ustaw ma bydź na więzienie i na publiczne wystawienie skazana. Ma ona 30,000 fr. dochodu i znaleziono u niey za 150,000 fr. kleynotow. Wielkie teraz za nią zachodzą interessowania.

Minister marynarki Decres powrocił tu z swoiey podroży wzdłuż brzegow aż do Flessingi we czwartek. Dnia tego pierwszy konsul bardzo pożno w wieczor przyszedł do swoiey małżonki, u którey była schadzka i bal, pracuiąc z ministrem marynarki. W obozie Compiegne czynią wielkie przygotowania na bale za powrotem Pani Ludwikowy Bonapartowey, która tu kilka dni zabawiła i iutro lub poiutrze wyieżdza. Czynność pierwszego konsula iest nadzwyczayna, i nawet tych zadziwia, którzy do niey są przyzwyczaieni. W spomniony wyżey czwartek polował w lasku Boulogne 4 godziny i sam ielenia ugonił. Powrocił o godzinie 4 po południu do Paryża, złożył radę stanu, którey posiedzenie trwało aż do godziny 8 ziadł letką wieczerzą, potem pracował 4 godziny z ministrem marynarki, nakoniec przyszedł na bal do Pani Bonapartowey i tańcował do godziny 3 zrana.

Przy Bordeaux była 6 Stycznia burza, podczas którey zatopił się francuzki nadbrzeżny statek z 22 osobami, z których 2 tylko wyratowano.

Z rozkazu ministra sprawiedliwości wyszło tu w drukarni Rzeplitey tłómaczenie, przez członki zagranicznego prawodawstwa, xięgi ustaw ogólnych dla kraiów pruskich w 5 tomach. Wydawcy przesławszy Królowi

Jmć Pruskiemu 1 exemplarz odebrali od niego pod d. 9 Września r. z piękny bilet i medal złoty.

Jenerał Murat rządca Paryża z pensyą roczną 300,000 fr. i naczelny jenerał 1wszey dywizyi, dawał d. 21 t. m. wielki bal z ucztą.

OOb. Delatre, Jacopin, Vienne-Vaublanc i Tereſſon są przez pierwszego konsula kweſtorami ciała prawodawczego mianowani. Wczoray posłało ciało prawodawcze do pierwszego konsula z 24 członkow złożoną deputacyą; prezydent Fontanes miał do niego podchlebną przemowę. Taż deputacya udała ſię potem do iego małżonki.

Jenerał Menou, zoſtał także członkiem honorowego legionu, i wykonał przyſięgę w Turynie.

W Amiens aresztowano niedawno kilka osob, z powodu, że kopiąc w kościele iednego klasztoru, znaleziono zwłoki, które zdawały ſię bydź świeżo pogrzebane. Mniemano, że były kupca zagranicznego, który niedawno w Amiens zniknął. Głowa była od ciała oddzielona, a czaszka przecięta. Nakoniec przeświadczono ſię, że to były zwłoki świętego w Amiens w roku 1641 rządcy Arrasu, które familiia kazała ſtarannie zabalsamowac, że ſię aż do tego czasu wcałości utrzymały.

Zaſtępca wydziału marynarki, radca ſtanu Fleurieu, pisał pod d. 8 t. m. do prefekta Maire i Loary, iż sk ro kontyniens maytkow doſtawiony zoſtanie do Breſtu, aby żegluga na rzekach wewnątrz szła znowu dawnym sposobem i więcey nie wybierano maytkow. Z radością oczekuie wiadomości, iz każdy wydział doſtawił swoy kontyniens.

Jedna dywizya flotyli naszey ſtoczyła podług Monitora walkę z angielskiemi okrętami między Requeville i Diclette; 1 angielski bryg tak dalece był uszkodzony, iż przy Inburgu utonął.

Wczoray po woyskowey paradzie dawał pierwszy konsul ciału dyplomatycznemu audyencyą, a w wieczor była schadzka w Tuilleri. Miniſter Talleyrand nie mogł dla słabości zdrowia przedſtawić pierwszemu konsulowi na wczorayszey audyencyi zagranicznych miniſtrow. Deputacya od banku francuzkiego miała także wczoray audyencyą u pierwszego konsula.

Pierwszy konsul kazał sławnemu w Florencyi Fontanie 42,000 fr. zapłacić za obſtalowany dawniey anatomiczny woskowy apparat.

Podczas wczorayszey parady podało znowu wiele ludzi pierwszemu konsulowi prożby, z któremi bardzo uprzeymie rozmawiał.

Ob. Rochon Chabanes, wynalazca śpiesznych powozow (Velociferes) przywiozł tu wczoray w takowym powozie z 4 konnym zaprzągiem 8 osob, które o 9 godzinie wyiechały z Poiſſy, a o 4 po południu ſtanęły w Rouen, i to ieszcze był tylko powoz drugiego rzędu śpieszności. Od 22 t. m. idą uſtawicznie śpieszne powozy między Paryżem i Rouen, na których osoby i rzeczy przewożą.

Pani Taillard w Paryżu, przeszło 60 lat maiąca, powiła szczęśliwie oſtatniego czwarku dwoch czerſtwych synow, których sama karmić będzie.

Dziennik urzędowy mieści w sobie w 3 ięzykach włoskim, francuzkim i łacińskim konkordat między Rzeplitą włoską i J. S. Piusem VII. zawarty, w naſtępuiącey osnowie:

" Prezydent Rzepltey włoskiey, pierwszy konsul Rzepltey francuzkiey i J. S. Papież Pius VII. wybrali na swoich pełnomocnikow, prezydent Rzepltey włoskiey pierwszy konsul Rzepltey francuzkiey, obywatela

Ferdynanda Marescalchi, radcę ſtanu i miniſtra zagranicznych intereſsow mieszkaiącego przy swoiey osobie. J. S. Papież Pius VII. Xiędza Jana Chrzciciela Kaprara, kardynała S. K. R. pod tytułem S. Onufrego, arcybiskupa medyolańskiego legata J. S. i S. Stolicy we Francyi i opatrzyli ich doſtatecznemi pełnomocnictwami, ci zaś pełnomocnicy po zamienieniu swych pełnomocnictw ugodzili ſię na to, co naſtępuie:

Konkordat między Rzeplią włoską i Papieżem Piusem VII.

Prezydent Rzepltey włoskiey, pierwszy Konsul Rzepltey francuzkiey i J. S. Papież VII. zarowno pragnąc widzieć przywrocone w kraiach pomienioney Rzepltey ſtałe i nieodmienne urządzenie tego wszyſtkiego, co ſię tyczy intereſsow kościelnych i chcąc aby religiia katolicka rzymska zachowaną była nienaruszenie w swych dogmatach, ugodzili ſię na naſtępuiące artykuły:

Art: I. Religiia katolicka apoſtolska rzymska zoſtaie nadal religiią Rzepltey. Art: II. J. S. poddа podług zwyczaynych formalności pod władze metropolitalne kościołow arcybiskupich medyolańskiego, bonońskiego, raweńskiego i ferrarskiego, kościoły biskupie naſtępuiące: kościoły biskupie breściański, bergameński, pawiyski, komoski, kremeński, nowarski, vigewaneyski, kremoneyski i lodyyski będą pod władzą metropolitalną arcybiskupſtwa medyolańskiego, którego są suffraganiiami; kościoły biskupie modeński, regiyski, imolański i karpiyski, będą suffraganiiami arcybiskupſtwa bonońskiego; kościoły biskupie seneński, ferliyski, faenzański, rimiński i cerynnyski, będą suffraganiiami arcybiskupſtwa raweńskiego; kościoły biskupie mantuański, kommachiyski, adriański i weroński, w części należącey do Rzepltey włoskiey, będą suffraganiami arcybiskupſtwa ferrarskiego. Art: III. Oyciec S. zezwala na uſilne żądania prezydenta Rzepltey włoskiey na znieſienie dwoch kościołow biskupich sarſineńskiego, i bettinoreyskiego i dwoch kościołow opacich azoteyskiego i nonantoleyskiego, pod warunkiem iednakowoż, że dyecezye tych dwoch znieſionych biskupich kościołow, po naradzeniu ſię względem tego z prezydentem Rzepltey włoskiey będą przyłączone do dyecezyy sąſiedzkich, że biskupi i opaci znieſionych kościołow ieżeli nie są lub poźniey nie będą wezwanemi do innych ſtolic, otrzymaią sprawiedliwe wynadgrodzenie za odiętą im władzę i dochod iaki wprzod poſiadali, niemniey, że od nich prawnie i z wszelkiemi formalnościami wyrobione będą rezygnacye tych kościołow. Dobra i dochody pomienionych kościołow znayduiące ſię w kraiach Rzepltey włoskiey, będą rozdzielone i przeznaczone przez J. S. wspólnie z rządem Rzepltey na inne fundacye duchowne. Art: IV. Przez wzgląd na użytek iaki wynika z tego konkordatu dla kościoła i religii J. S. zezwala aby prezydent Rzepltey włoskiey mianował wszyſtkich arcybiskupow i biskupow w Rzpltey włoskiey, a J. S. wyda ze wszyſtkiemi używanemi formalnościami inſtytucye kanoniczne osobom mianowanym od prezydenta i maiącym przymioty iakich święte kanony wyciągaią. Art: V. Arcybiskupi i biskupi złożą przyſięgę wierności do rąk prezydenta Rzpltey, podług przepisaney rotuły: "Przyſięgam i przyrzekam na święta Ewangelią posłuszeńſtwo i wierność rządowi Rzpltey włoskiey, przyrzekam podobnież, że mieć nie będą żadnego porozumienia, do żadney rady wchodzić nie będę i żadnego podeyrzanego towarzyſtwa tak wewnątrz iak i zewnątrz Rzpltey członkiem ſię nieſtanę, któreby spokoyności publiczney zagrażało i

że rządowi doniosę o tym wszystkim cokolwiek wiedziec będę, że się knuie w moiey dyecezyi na szkodę Rzpltey. " Art. VI. Plebani tęż samę złożą przysięgę do rąk urzędow od prezydenta na to przeznaczonych. Art. VII. Każdy arcybiskup i biskup będzie mogł zawsze wolno i bez wszelkiey przeszkody udawac się do S. stolicy w interessach duchownych i przedmiotach religii. Art. VIII. Wolno także będzie biskupom święcic na Xięży do dochodow kaplic, pobożnych legatow lub do oyczystego maiątku wszystkie osoby, które zapotrzebne dla kościoła i swoich dyecezyy uznaią. Art. IX. Kapituły kościołow Metropolitalnych i katedralnych będą zachowane, tudziesz kapituły kościołow kollegiackich, a przynaymniey znacznieysze z pomiędzy nich. Te kapituły miec będą przyzwoite dochody, wyznaczone także będą przyzwoite dochody na stoły arcybiskupie, biskupie, seminarya, tudziesz na utrzymanie kościołow Metropolitalnych, katedralnych i kollegiackich, a przynaymniey znacznieyszych z pomiędzy nich i parafialnych. Te dochody wyznaczone będą w iak naykrotszym czasie za wspolnym ułożeniem się w tey mierze J. S. z prezydentem Rzpltey włoskiey. Art. X. Nauka karność i urządzenia seminariow należą do władzy biskupow podług ustaw kanonicznych. Art. XI. Spitale, ustanowienia i fundacye miłosierne, ktoremi dawniey sami iedynie duchowni zarządzali, będą od tąd zarządzane przez kommissye złożone z połowy duchownych i połowy świeckich ludzi. Prezydent Rzpltey wybierac będzie świeckich do tego ludzi, rownie iak i duchownych z kandydatow od biskupow mu podawanych. Biskupi w tych kommissyach prezydować będą, którym wolno także będzie odwiedzać mieysca, które podług prawa pod zarządzenie m iedynie ludzi świeckich zostawać będą. Art. XII. Jego Swiętobliwość nadaie prawo biskupom mianowania plebanow, w którey kolwiek bądź części roku plebanie zawakuią. W parafiach kollacyi wolney wybierac będą osoby nayzdatnieysze po otworzeniu wprzod na to konkursu. W parafiach kollacyi kościelney, otworzywszy wprzod konkurs dadzą instytucyą temu, którego opiekun kościoła przedstawi iako naygodnieyszego z pomiędzy osób potwierdzonych od examinatorow. Nakoniec w parafiach kollacyi prywatney biskupi dadzą instytucyą osobie od prywatnych wymienioney byleby z odbytego examinu godną bydź uznali, lecz we wszystkich przypadkach biskupi nie będą mogli dawać instytucyy tylko osobom potwierdzonym od rządu. Art. XIII. Biskup procz kar kanonicznych, będzie mogł karać przewiniaiących Xięży, a nawet wskazywac ich na zamknięcie w seminaryach i domach duchownych. Art. XIV. Zaden pleban nie będzie mogł bydź przymuszany do dawania ślubu małżonkom, ieżeli iakowa kanoniczna przeszkoda zochodzić będzie. Art. XV. Zadna fundacya duchowna nie będzie mogła bydź zniesiona bez uczestnictwa do tego S. stolicy Apostolskiey. Art. XVI. Przez wzgląd na nadzwyczayne rewolucye iakie zaszły i wypadki, które skutkiem ich były, a nadewszystko przez wzgląd wielkiego użytku wynikaiącego dla Religii z ninieyszego konkordatu; nakoniec dla zapewnienia i ustalenia spokoyności publiczney J. S. oświadcza, że ci którzy nabyli dobr oderwanych kościołom i duchownym nie będą ani przez niego samego, ani przez iego następcow Papieżow, o te dobra napastowani, a zatym własność pomienionych dobr, dochody z nich &c. zostaną nieodzownie w rękach nabywcow na wieczne

czasy. — Wszystkie czyny słowa i pisma któreby dążyc mogły do zepsucia dobrych obyczaiow, lub poniżenia religii katolickiey albo iey ministrow są surowo zakazanemi. Art. XVIII. Duchowni są wyięci od wszelkiey służby woyskowey. Art. XIX. Jego Swiątobliwość w prezydencie Rzpltey włoskiey uznaie też same zaszczyty i przyznaie mu też same prawa, iakie służyły Jego Cesarsko Krolews. Mci. iako Xiążeciu Medyolańskiemu. Art. XX. Co do innych przedmiotow praduchownych, które w ninieyszych artykułach nie są wyraźnie wspomnianemi, te zostaną i urządzone będą stosownie do ninieyszey karności kościoła. Co do trudności i wątpliwości iakieby pożniey wyniknąć mogły. Prezydent Rzepltey i Oyciec S. ostrzegaią sobie wspolne ich po rozpoznaniu załatwienie. Art. XXI. Ninieyszy konkordat kładzie się na mieyscu wszystkich ustaw, rozrządzeń i wyrokow iakie ż dotąd w Rzepltey włoskiey wydano względem przedmiotow Religii. Art. XXII. Każda z stron umawiaiących się obowięzuie się za siebie i swoich następcow zachowac ściśle wszystko to, na co tak ziedney iak i drugiey strony ugodzono się. Wymiana ratyfikacyy ninieyszego konkordatu nastąpi w Paryżu w przeciągu 2 miesięcy. Dan w Paryżu d. 16 Września roku 1803.

Podpisa: *Ferd. nand Mareschalchi.*

J. B. Caprara legat.

Z Korfu d. 5. Grudnia.

Nasze prawodawcze ciało na dniu dzisieyszym uchwaliło co następuie: " Ciało prawodawcze konstytucyyne Rzpltey siedmiu wysp zważywszy i uznawszy, iż przywrocenie porządku i spokoyności w siedmiu połączonych wyspach, i utworzenie wolney konstytucyi Rzepltey, winniśmy wspaniałemu i dobroczynnemu pośrednictwu Alexandra I. Imperatora Wszech Rossyy, iednomyślną zgodą stanowi, że wyobrażenie J. Imp. Mości wspaniałego przywrociciela i opiekuna Rzepltey siedmiu wysp wyrznięte będzie na marmurze przez sławnego Fidyasa włoskiego, Antoniego Canova, umieszczone zostanie w sali posiedzeń ciała prawodawczego, w sposobie nayprzyzwoitszym dla takowego pomnika. Oby to wyobrażenie utrzymywało na zawsze w narodzie uczucie wysokiey iego wdzięczności; oby było duchem opiekunczym przyszłych ciał prawodawczych; oby iednało zgodę w ich naradzeniach i było przewodnikiem w ich pracach dla ustalenia przez mądre ustawy bytu i spokoyności towarzystwa siedmiowyspowego! Senatowi polecono wyiednać u wspaniałego serca J. Imp. M. zezwoleuie na wystawienie tego pomnika, który mu wdzięczność całego narodu wystawia.

Z Rzymu d. 8. Stycznia.

Gdy urząd protektora akademii Teologiczney przez śmierć kardynała Albani zawakował, Oyciec S. raczył go kardynałowi Borgia powierzyć. Dowiaduiemy się z Luki, że wielka rada tey Rzpltey na d. 3 b. m. rozpoczęła swoie posiedzenia: 248 członkow składa wielką radę. Władza wykonawcza wiele proiektow do ustaw radzie wielkiey podała; lecz przed wszystkim zatrudniono się proiektem ustanowienia święta corocznego narodowego, w którym święcie rząd składać będzie dzięki Bogu imieniem ludu Lukańskiego i oświadczy iego wdzięczność rządowi francuzkiemu za odrodzenie Rzpltey Lukańskiey wielu mowcow popierało ten proiekt, a w mowach swoich wspominali wystawienie statui pierwszemu konsulowi, która w roku ninieyszym postawiona była w sali wielkiey rady, z napisem następuiącym: " *Oycu ludu Lukańskiego, wdzięczna wielka rada!*, Jeden z mow-

tow rządowych Ob. Cotenna w mowie swoiey następuiący obraz położenia Rzpltey wystawił: " Zniesienie podatkow nadzwyczaynych postanowionych w okolicznościach naglących, potrzeb nadzwyczaynych; dobry porządek co raz lepiey ustalany we wszystkich częściach rządu wewnętrznego; pożądane zbliżenie do siebie stron przeciwnych; nayszczęśliwsza zgoda z rządami zagranicznemi, z któremi mamy związki, wielkie postępy w instrukcyi publiczney zręcznym rękom powierzoney; wsparcie cierpiącey ludzkości; zachęcenie do kunsztow tyle ile okoliczności czasu dozwoliły; korzystne połączenie umiarkowania z surowością dla naprowadzenia na ścieszkę cnoty obłąkanych, i przerażenia sprawiedliwym strachem zbrodniarzy, ktorzy się oswoili ze zbrodniami; poprawienie zastarzałych błędow, wybor nakoniec środkow naysprawiedliwszych i naydzielnieyszych dla zapewnienia obywatelom używania służących im praw, oto iest wszystko co stanowi działania rządu i ninieysze położenie narodu. „

Z Petersburga d. 13. Stycznia.

Dzisieyszy dzień nowego roku ruskiego z wielką uroczystością był u dworu obchodzony, ponieważ razem były i zaręczyny W. Xiężny Maryi. Schadzka nadzwyczay była liczna i świetna. Cały poranek rozchodził się po mieście odgłos armat i dzwonow. W momencie kiedy Imperator Jnć przemieniał obraczki oblubieńcow 51 razy dano z armat ognia. W wieczor będzie bal u dworu.

Ponieważ Legiesrowie, nayokrutnieysi rabusie gór kaukazkich, niebezpiecznemi podroże i handel w tamteyszych okolicach czynią, a nawet czasem i poczty rossyyskie rozbiiaią, tak dalece, iż dodawane konwoie rossyyskim kupcom handluiącym do Jeorgii i Persyi są niedostatecznemi, postanowił zatem J. Imper. Mość, aby odtąd karawany tylko pod dostateczną zasłoną woyskową i 1 armatą 4 razy w rok tam chodziły.

Jenerał maior Mansurow iest cywilnym gubernatorem Kazanu mianowany.

W Rydze założono instytut szczepienia krowiey ospy. P. Harl, bywszy professor pedagogiki w Salzburgu, a teraz w Berlinie i P. Friebe z Rygi, otrzymali nadgrody za odpowiedzi na ogłoszone pytania przez tuteysze ekonomiczne towarzystwo.

Z Hagi d. 24. Stycznia.

Ponieważ angielskie woienne okręty pokazały się w większey teraz liczbie przed Texlem i brzegami północney Hollandyi, pomnożono zatem siłę naszą zbroyną wielu batalionami, które razem są przeznaczone do zaambarkowania się w Texlu. Domyślaią się także po części, że Anglicy zamyślaią uderzyć na naszą flotę w Texlu.

Nasi kommissarze marynarki wezwali sterników kupieckich okrętow i rybackich łodzi, aby na miesięczną płacę 50 zł. hol. weszli w rządową służbę do kierowania zgromadzonemi w Flesindze szalupami i płaskiemi statkami. Staraią się także o kucharzow na 22 zł. miesięczną płacę, których obowiązkiem będzie gotować iadło dla woyska naszego na płaskie statki w Texlu w siadaiące go. W Flesindze werbuią także do naszey flotyli zręcznych żeglarzy i maytkow.

Podług urzędowych doniesień przybył batawski wice admirał Harsink z lądowym na iego eskadrze będącym woyskiem do Rio Janeiro.

U nas iest tak dalece powietrze ciepłe, że krzaki zaczenaią się rozwiiac.

DODATEK

DO N^{ru.} 13.

GAZETY KRAKOWSKIEY

W NIEDZIELĘ DNIA 12. LUTEGO 1804.

Niektóre uwagi nad Xsiwem Osnabruckim, Królowi Jmć W. Brytanii, iako Elektorowi Hanowerskiemu w wynadgrodzeniu danym.

Kray ten iest dosyć zaludniony; na około 56 kwadratowych milach utrzymuie 136,000 ludzi, zatem na każdą kwadratową milę wypada przeszło 2300 dusz; lecz te zaledwo przy naywiększem natężeniu wyżywić się potrafią. Większa część ziemi iest niewdzięczna, i naywiększey wyciąga pracy; do tego przydać potrzeba, iż posiadaczow wielkie dobra znaczna iest liczba. Len, konopie i wyrobiane z nich grube płotno są celnieyszym zrodłem pożywienia, które przeszło millon talarow czynią; kupuią za nie zagraniczne zboże i rękodzielne towary, ponieważ kraiowe nie wystarczaią na własną potrzebę. Hollenderscy przechodnie zostawiaią także który talar w kraiu. Jednak te korzyści w nowszych czasach Möser i Stüven bardzo mało znaczącemi bydź mienią. Z resztą przytocze tu zwyczay, iż mieszkańcy wieyscy tego Xięstwa, iako też większey części Westfalii udaią się wlecie do batawskiey Rzeczy i wschodniey Fryzyi i dopomagaią tamteyszym rolnikom przez 6 lub 8 tygodni około gruntow robić i t. d.

Do kraiowych płodow należą ieszcze torf i kamienne węgle, które tam w wielkiey ilości i naylepszym gatunku wydobywaią. Podobno teraźnieyszy skład rządu był przyczyną upadku wielu rękodzielni, które tam dawniey kwitnęły: z 300 sukiennych warsztatow nie pozostało iak tylko 6 ieszcze. Kopalnia soli w Rothenfelde przy Dissen, godna iest widzenia, która rocznego dochodu do 20,000 talarow czyni i w dobrym utrzymuie się stanie.

Co do prospektu wielce ten kray iest powabny: zaludnione i dobrze uprawne doliny, przeplatane lasem okrytemi gorami, wystawiaią naypięknieyszy widok. Na północno-zachod graniczy z dosyć obszernem ieziorem Dümmer, które iednak nie iest tyle użytecznem, ile się z pierwszego weyrzenia wydaie, ponieważ iego brzegi powiększey części są płaskie i piaszczyste. Może na przyszłość lepiey potrafią wod iego użyć, niżeli dotąd pod biskupiem rządem. Nie iest ono ze wszystkim nieużyteczne dla mieszkańcow, ponieważ obfituie w ryby. — Okolica Iburg wystawia oku naypięknieyszy widok: iuż z tego samego względu musiało bydź bardzo przykro Benedyktynom odstąpić swego na gorze stoiącego bogatego klasztoru Elektorowi.

Im płascieysza iest niższa część tego Xięstwa, tem gorzystsza za to północna, która aż do Xięstwa Minden i hrabstwa Rawenberga z[illegible]

Stolica Osnabruk policzona bydź może w rzędzie naypięknieyszych miast Westfalii, i po Monasterze i Düsseldorfie iest trzecim miastem co do piękności. Rozległość iego wielka, ale w 1400 domach nie mieści iak 8000 mieszkańcow. Gdyby tylko piękne brukowane ulice iego były prostsze i szersze, wyrownałoby naypięknieyszym miastom, ponieważ niektóre iego domy nie poszpeciłyby Wiednia i miast podobnych. Zbudowany przed 100 lat zamek, zdobi go także; ale nie mogłem go we-

wnątrz widzieć, bo tam francuzki jenerał Bellfeldes mieszka. Od 20 przeszło lat zaprowadzony handel i fabryka tabaczki przyłożyły się znacznie do lepszego bytu mieszkańców i wygodnieyszego życia. Dowodem tego iest założony od maiętnieyszych mieszkańców klub na ulepszenie stanu ubogich familiy; autorem iego iest kupiec Schröder: często robią w nim znaczne składki na dostarczenie ubostwu taniey zboża, niżeli go pospolicie przedaią. Inne niemniey użyteczne towarzystwo wzięło na siebie obowiązek ratowania rzeczy i sprzętow w czasie pożaru, i t. d.

Osnabruk nie poszedł wstecz co do oświecenia; dowodem tego są rożne założone szkoły, a mianowicie gimnazyum luterskie, które założone ieszcze w roku 1595 wydało bardzo wiele świathych mężow, iak np. Mosera, Jerusalem &c. i dotąd wydaie. Rektorami iego byli zawsze zasłużeni mężowie w naukach, iako to Rahmnacher, Strodtmann i Heilmann. Teraźnieyszy uczony rektor Forlage, i brat iego współ rektor Wehrkamp, przykładaią się wszystkiemi sposobami do wzrostu tego urządzenia, maiąc posobie magistrat miasta, na którego czele znayduie się zasłużony prezes Stüwe. Może spodziewany pokoy podniesie to urządzenie przez podwyższenie płacy professorom, czego wszystkim szkołom nie dostaie.

Zachwalano nam tu także dom edukacyyny płci piękney; ale nie miałem czasu rozpoznać go zbliska.

Kunszta nie są tu także zaniedbane. Znayduie się tu znakomity snycerz Wehel, ktory 15 lat bawił w Londynie i pod Hunterem uczył się anatomii. Widziałem w iego warsztacie przedziwne sztuki. Zasługuie bardzo słusznie na pochwałę iaką mu niedawno w publicznych pismach oddano, i na wsparcie lubownikow. U organmistrza i aptekarza Weltmana, przedziwnego klawikordowego muzyka, widziałem nader sztuczny muzyczny instrument, podobny do Orchestrino, wynaleziony przez muzyka Poulleau w Moskwie. Są to nieiako organy, których głosy naśladuią klawikord, fortepiano, skrzypce, fagot i flet, roboty P. Courtaine, rzemieślnika organow w kościele katedralnym Panny Maryi.

Na ratuszu osnabruckim widziałem obrazy wszystkich posłow zgromadzonych tu pod czas pokoiu westfalskiego. Wiszą w tey samey sali, wktórey się kongres odbywał i ta w takim zostaie stanie, w iakim ią ciż posłowie opuścili: są tam ieszcze pliszowe wezgłowia, szafy, stoliki i ławki, których oni potrzebowali. Czyli kto błogosławi ten pokoy, lub przypisuie mu przyczynę następnych woien, nie może iednak bez uszanowania wniyśdź do tey sali i oglądać tak poważne zabytki bez wzniesienia myśli, będąc uderzony to dawnym stroiem, to rysami twarzy, okazuiącemi gieniusz &c.

DONIESIENIA.

Na Wesołey w ulicy Lubicz zwaney znayduią się trzy domy pod Numerami 192, 193 i 194 z przyległemi do nich ogrodami każdego czasu do sprzedania. O cenie ich można się u właściciela ich tamże mieszkaiącego każdego czasu dowiedzieć.

Niżey wyrażony ma honor W. JPanom Posiadaczom dobr, niemniey JPanom Ekonomom ninieyszymi do wiadomości dać, iż u niego tak zwaney czerwoney Kamienney Koniczyny wczesney w nayiepszym gatunku częścią w większych, częścią w mnieyszych kwotach w nayprzyzwoitszey cenie dostać można,

Przypomina także niżey wyrażony, iż u niego, iak już w przeszłym roku doniesiono, Winnego Octu w naylepszym gatunku, kwarta od 15 aż do 12 kraycarow dostac można, za wiadro 48 zł.

Wyżey specyfikowanych Produktow może każdy w pomieszkaniu niżey wyrażonego w Rynku pod Nrem 355 każdego czasu dostać. — Dan w Krakowie dnia 4 Februarii 2804.

Jan Pawlita.

Dnia 22 Februarii t. r. będzie w C. K. Kancelaryi Urzędu cyrkularnego Krakowskiego odprawiać się Licytacya rożnych sprzętow z Kościoła w Krakowie Bazylianow exittuiącego, to iest: ołtarzow, ambon, konfessionałow, lichtarzy, obrazow, stołow, publicznie sprzedane

zostana. Przeto życzących sobie co z tychże mobiliow zakupić na wspomniony dzień do Urzędu cyrkularnego Krakowskiego zaprasza się.

C. K. Sądy Szlacheckie Lubelskie Gallicyi Zachodniey uwiadomiaią ninieyszym Edyktem Ur. sukcessorow Anny Sosnowski, iako to: Helenę z Bereckich Garbowiecką, Michała, lub innego imienia Bereckiego, Wacława, Jana Horochow, i Franciszkę z Horochow Krzywobłocką; iż Ur. Marcin Karol Dobiecki, w sprawie o zapłacenie summy 540 zł. pol. c. s. c. do sądow tuteyszych żałobę podał i pomocy sądowey dopraszał się.

Gdy zaś też Sądy dla ich niewiadomego zamieszkania, iem tuteyszego sądowego adwokata Hakensznit, za obrońcę z ich szkodą i niebespieczeństwem ustanowiły, z którym taż Sprawa rozpoczęta podług przepisanego dla Galicyi Zachodniey sądowego porządku prowadzona i ukończona będzie. Oni przeto ninieyszym Edyktem napominaią się, aby w przeciągu 90 dni excepcyą swoią podali, i ustanowionemu dla siebie obrońcy dokumenta swe oddal, ilub innego sobie patrona obrali, i tego Sądowi wymienili, oraz tych podług Prawa użyli krokow, które się do obrony swey sprawy pożytecznemi bydź zdaią; gdyby bowiem tego nie uczynili, i swą zaniedbali sprawę, samiby sobie szkodę może iaką ztąd wynikaiącą przypisać winni byli.

Dan w Lublinie dnia 22 Listopada 1803 roku.

Gołaszewski.
Foll.
Władich.

Z Rady C. K. Sądow Szlach: Lubelskich Galicyi Zachod.
Reinh.

C. K. Sądy Szlacheckie Lubelskie Gallicyi Zachodniey ninieyszym Edyktem uwiadomiaią Ur. Stanisława Małachowskiego, Stanisława i Jana Nepomucena Małachowskich braci iako sukcessorow Mikołaia Małachowskiego, Jana Kantego Swidzińskiego, iako też Michała i Jozefa Xiążąt Lubomirskich, Ludwika Tyszkiewicza, Karolinę z Pocieiow Radziwiłową, Alexandra Pocieia, Antoniego Oskiertkę, Franciszka, Stanisława i Konstantego Jelskich sukcessorow Teressy z Pocieiow Humieckiey, iż Ur. Joanna z Markowskich Orsetty, w sprawie zapłacenia summy 10,000 zł. pol., przeciwko ich załobę do sądow podała, i pomocy sądowey dopraszała się.

Gdy zaś też Sądy dla niewiadomego ich zamieszkania, im tuteyszego sądowego adwokata Ratyńskiego za kuratora z ich szkodą i niebezpieczeństwem ustanowiły, z którym też rozpoczęta sprawa podług przepisanego dla Galicyi zachodniey porządku prowadzona i ukończona zostanie, oni przeto ninieyszym Edyktem napominaią się, aby w przeciągu dni 90 sami excypowali, lub oznaczonemu patronowi dokumenta swe przesłali, albo innego adwokata za patrona obrali tego Sądowi wymienili, i tych środkow prawa używali które do obrony swey sprawy użytecznemi bydź sądzą; inaczey gdy tego nieuczynią i swą sprawę zaniedbaią, szkodę ztąd iaką wynikaiącą sami sobie przypisać będą winni.

Dan w Lublinie dnia 22. Listopada 1803

B. Gołaszewski.
Foll.
Władich.

Z Rady C. K. Sądow szlachec Lubel. Gall. Zachodniey.
Reinh.

Stosownie do wysokiego gubernialnego rozporządzenia pod d. 14 Listopada 1803 rozpisany iest konkurs na wakuiące w Samborskim magistracie 1go i 2go assessora urzędy z pensyą roczną 300 i 250 ryńskich na d. 16 Lutego roku bieżącego, z tym dodatkiem, aby żądaiący tych urzędow opatrzeni zaświadczeniami zdatności, zgłosili się na wspomniony dzień do C. K. urzędu cyrkularnego Samborskiego. W Krakowie d. 11 Stycznia 1804.

Stosownie do wysokiego gubernialnego rozporządzenia pod d. 23 Grudnia 1803, a tu d. 9 Stycznia r. b. nadeszłego, rozpisany iest konkurs na wakuiący urząd radcy przy Magistracie Krakowskim z pensyą roczną 700 ryńskich na d. 23 Lutego r. b.; życzący zatem dostą-

pić tego urzędu kandydaci, maią ſię z potrzebnemi zdatności swoiey zaświadczeniami tak *ex linea politica* iako też *ex linea judiciali*, ieszcze przed terminem d. 23 Lutego r. b. do tuteyszego magiſtratu zgłosić. W Krakowie d. 11 Stycznia 1804.

W Mieście J. C. K. Mości Krakowie otworzoną zoſtała od pierwszego ninieyszego mieſiąca Lutego za naywyższym pozwoleniem J. C. K. M. znacznym kosztem podług będących w tey mierze normalnych przepisow całkiem nowo wyſtawiona dziedzicznie zakupiona C. K. złączona cywilno woyskowa Apteka tak dla dobra konsyſtuiącego w Galicyi zachodniey woyska, iako też na powszechne usługi całey publiczności pod bokiem przełożonego teyże wspolney Apteki C. K. prowizora Józefa Weber.

Na dniu 30tym mieſiąca Stycznia roku 1804 znaleziona ieſt Tabakierka w żołty Charnier oprawna od tuteyszey C. K. Policyi Zołnierza. Właściciel dla otrzymania oney teyże ma ſię do tuteyszego C. K. Policyi Kommiſſoryatu zgłoſić. W Krakowie d. 30 Stycznia 1804.

de Persa.

Magiſtrat Miaſta głownego Krakowa, ninieyszym w powszechności uwiadomia, iż na dniu 13 Lutego r. b. popołudniu o 3 godzinie, mieyskie tak zwane Rogatkowe, na czas od 14 Lutego do oſtatniego Października 1804 więcey daiącemu zaarędowane będzie, a pretio fisci 22,500 ryń. iako teraznieysze arendowne kwantum maiąc przytym wzgląd potrącenia owych mieſięcy, które z teraznieyszego roku iuż upłynęły, oznacza ſię. Kondycye tey arendy są naſtępuiące:

1) Cena fiskalna na to mieyskie myto Rogatkowe 22.500 ryń. rocznego kwantum, tym sposobem poſtanawia ſię, że ow, któren naywięcey dawac będzie, arendę otrzyma, i obowiązany zoſtanie, w tym przypadku gdyby od tey offiarowaney kwoty odſtąpił, i potem powtornie zalicytowanie tego podatku naſtąpiło, oprocz utracenia dzieſięc procentowego wadium, także rownie wszelki uszczerbek, ktoryby przez powtórną licytacyą zmnieyszenia ſię arendownego kwantum wypadł i wszelką inną udowodnioną szkodę bez sprzeciwienia ſię powrocic.

2) Powinien będzie arendator od czyſtego zysku z zaarendowanego mieyskiego rogatkowego myta, w przypadku gdyby ten zysk mnieyszy iak arendowna kwota, okazał ſię; po wytraceniu w tym tylko razie dozwoloney administracyyney wydatku kwocie, iedne połowę do kaſſy mieyskiey złożyc, i na ten koniec co do pobierania tego dochodu na mocy exyſtuiącey taryffy podług iuż wprowadzonego sposobu rachunku czynienia. – Rachunek porządny ciagnąc, i takowy złożyc niemniey Krakowskiemu Magiſtratowi przeglądania tych rachunkow iak częſto tegoż potrzeba będzie dozwolic.

3) Kwantum arendowne w ratach mieſięcznych przodkiem na dniu 1 każdego mieſiąca do Krakowskiey Kaſſy mieyskiey płacic ma, inaczey bowiem arendator, gdyby zapłata naydaley w dniach 3ch nienaſtąpiła, exekucyi oczekiwac powinien. Kiedyby zaś złożenie arendownego kuantum, aż do 15 dnia uskutecznione nie było. Sekweſtracyi swey kaucyi i oddalenia iego, w drodze politycznej od arendy spodziewac ſię ma, nadto —

4) W dniach 14 po naſtąpionym doręczonym kontrakcie, kaucyą dwochmieſięczney arendowney kwocie wyrownywaiacą w gotowości albo sposobem bankowych papierow, a boleż fideiuſſoryczniey tym nie mniey złożyc, gdy ina zey przez nie złożenie tey kaucyi do poſiadania arendy przypuszczony nie zoſtanie.

5) Do tey arendy żaden Zyd dopuszczony nie będzie, ani też od arendatora Zyd, do wspolney arendy przypuszczony bydz nie może.

6) Każden zaarendowania tego Rogatkowego myta życzacy sobie ma ſie w wadium 2201 ryń. 42 kr. zaopatrzyc, takowe przed zalicytowaniem w Kommiſſyi licytacyiney złożyć, które dopiero ten, któren naywiecey daiący pozoſtanie, do kaucyi wrachowac może, inszym zaś licytantom zaraz po ukończoney licytacyi powrocone będzie. Dalsze warunki kontraktowe każdodziennie w tuteyszym Magiſtracie przeyźrane bydź mogą. —— Wszyscy zatym życzący sobie tey arendy w mieyscu i czaſie wyżey wyrażonym znaydowac ſie maią.

Z Rady Magistratu C. K. Miasta Stołecznego Krakowa.

Dnia 31 *Stycznia* 1803 *roku.*

Plinta.